ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **nezl. N. Z.,** zast. Mgr. Pavlem Čižinským, advokátem se sídlem v Praze 2, Ječná 7/548, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 936/3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, č. j. 1 Az 2/2015 - 48,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2016, č. j. 1 Az 2/2015 - 48, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 1. 2015, č. j. OAM-234/LE-LE05-LE05-2014, kterým žalovaný neudělil stěžovateli mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

V kasační stížnosti stěžovatel mimo jiné uvádí, že přijatelnost kasační stížnosti spatřuje jednak v řešení otázky, zda je naplněna hypotéza dle § 51 odst. 1 věty druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) v situaci, kdy účastník řízení sice nezareaguje na výzvu soudu učiněnou v souladu s tímto ustanovením, ovšem předtím soudu písemně sdělil, že o nařízení ústního jednání ve věci žádá; tato otázka dosud nebyla judikaturou řešena. Dále namítá, že se městský soud v napadeném rozsudku dopustil takových pochybení, která mohou mít vliv na hmotněprávní postavení stěžovatele, a to konkrétně na udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, resp. na udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Toto pochybení městského soudu dle stěžovatele spočívá především v tom, že soud se vůbec nezabýval otázkou (alespoň možnosti) spuštění tzv. extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a to z toho důvodu, že dle tvrzení sice matka stěžovatele může žít v Gruzii, ale jeho otec nikoli, čímž hrozí rozdělení rodiny.

S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti se ke stěžovatelově žalobní námitce, že nebylo nařízeno ústní jednání, nevyjadřuje; k ostatním kasačním námitkám stěžovatele uvádí, že nejsou způsobilé zpochybnit správnost a zákonnost napadeného rozhodnutí, a proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítnul jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku v souladu s § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je rovněž přípustná.

Stěžovatel uplatňuje v kasační stížnosti důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., namítá vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; namítá rovněž vadu řízení před krajským soudem spočívající v tom, že bylo rozhodnuto bez jednání, byť stěžovatel nařízení jednání výslovně požadoval.

Nejvyšší správní soud po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu nebo jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může nastat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost tedy bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního

charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby byla důvodem přijatelnosti kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud shledal v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost, neboť stěžovatel namítal zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení.

Ze spisu vyplynulo, že dne 24. 10. 2014 podala zákonná zástupkyně stěžovatele žádost o udělení mezinárodní ochrany, uvedla, že společně s otcem a bratrem nezletilého pobývají na území České republiky a jsou žadateli o mezinárodní ochranu; stěžovatel se narodil na území České republiky, žádost podala z důvodu sloučení rodiny. Uvedla, že v případě návratu do Gruzie by mu nic nehrozilo, nicméně vzhledem k tomu, že oba rodiče žádají o mezinárodní ochranu v České republice, byl by tam nezletilý stěžovatel sám. Účelem žádosti je zajistit stěžovateli legální pobyt na území České republiky. Do Gruzie se sice zákonná zástupkyně stěžovatele může vrátit, ale nikoli společně s manželem, neboť tomu zde hrozí nebezpečí, neboť jeho matka je Abcházka.

Správní orgány neshledaly důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Městský soud se se závěrem žalovaného ztotožnil a žalobu zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 51 odst. 1 s. ř. s. *„soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.“*

Ze spisu městského soudu vyplývá, že dne 2. 6. 2015 zaslal soudem ustanovený právní zástupce stěžovatele advokát Mgr. Záviš Löffelmann k výzvě soudu ze dne 15. 5. 2015, č. j. 1 Az 2/2015 - 27, doplnění žaloby, v níž pod bodem III. uvedl: „*Žalobce prostřednictvím svého zákonného zástupce s jeho ustanovením souhlasí a zároveň žádá o nařízení ústního jednání ve věci…“*. Na toto doplnění žaloby reagoval též žalovaný vyjádřením ze dne 1. 7. 2015, v němž na str. 2 při citování žalobních bodů uvedl, že *„V doplnění žaloby právní zástupce žalobce uvedl, že žádá o nařízení ústního jednání.“*

Městský soud následně vyzval dne 8. 7. 2015 přípisem pod č. j. 1Az 2/2015 - 39 stěžovatele k vyjádření, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání a připojil poučení o zákonné domněnce souhlasu v případě, že by stěžovatel nereagoval. Stěžovatel ponechal výzvu městského soudu bez odezvy; městský soud rozhodl dne 22. 6. 2016 ve věci bez jednání.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že každý účastník řízení má ústavně zaručené právo být přítomen u veřejného projednání své věci (soudního případu). Právo na projednání věci veřejně, ústně a v přítomnosti účastníků řízení tvoří nedílnou součást práva na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod a odráží se také v čl. 38 odst. 2 Listiny a v čl. 96 odst. 1 Ústavy. Zmíněné články vyjadřují obecně platnou zásadu, že o věci samé rozhodují soudy při jednání.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 12. 2005, č. j. 1 Azs 76/2005 - 77, na který lze v dané věci poukázat, mimo jiné uvedl: *„Nesouhlas s rozhodováním bez nařízení jednání, který žalobce vyjádřil v řízení před místně nepříslušným soudem, přetrvává i v řízení před soudem místně příslušným. Dovodil-li proto místně příslušný soud, jemuž byla věc postoupena, z žalobcova mlčení ke své vlastní výzvě podle § 51 odst. 1 s. ř. s., že žalobce souhlasí s rozhodováním bez nařízení jednání, a následně žalobu zamítl bez jednání, zatížil*

řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].“ V odůvodnění tohoto rozsudku Nejvyšší správní soud dále dovodil, že „*vyzývá-li soud žalobce k vyjádření podle § 51 s. ř. s., musí vždy brát zřetel na to, zda se již žalobce vyslovil (popř. s právními účinky mlčel) ohledně možnosti jednání v téže věci, vymezené totožnými účastníky a totožným předmětem řízení: účinky takového vyjádření, resp. mlčení, totiž nezavazují jen ten soud, jehož předseda senátu žalobce k vyjádření vyzval a jenž se později ukázal být místně nepříslušným, ale i soud místně příslušný, který bude o věci po jejím postoupení rozhodovat. Soud místně příslušný, jemuž byla věc postoupena soudem místně nepříslušným, se tedy bez dalšího řídí vyjádřením žalobce (popř. jeho právně relevantním mlčením) učiněným k výzvě místně nepříslušného soudu. Místně příslušný soud jistě nepochybí tím, že vyzve žalobce k vyjádření podle § 51 s. ř. s. opětovně; jak však žalobce správně poznamenává, domněnku souhlasu s rozhodováním bez nařízení jednání je třeba – s ohledem na ústavní zásadu veřejnosti jednání – vykládat restriktivně. V daném případě to znamená, že výslovné vyjádření dříve učiněné nemůže být popřeno pozdějším mlčením, neboť žalobce se k možnosti rozhodovat bez jednání již v téže věci jednou vyjádřil. …“*

Ve věci nyní projednávané stěžovatel učinil výslovný projev vůle účastnit se jednání před týmž soudem, který výslovný požadavek zcela pominul, resp. ignoroval a mechanicky zaslal zcela nadbytečnou výzvu, v níž požadoval vyjádření stran skutečnosti, kterou stěžovatel zcela jednoznačně již vymezil. Tím spíše je výše uvedený názor vyslovený zdejším soudem aplikovatelný i na věc stěžovatele.

Výzva k vyjádření souhlasu s rozhodnutím bez jednání nemá místo tam, kde účastník řízení předem soudu oznámil, že trvá na tom, aby se jednání konalo. Požadavek účastníka řízení na nařízení jednání nebo jeho nesouhlas s rozhodnutím bez jednání trvají až do okamžiku, kdy tento účastník řízení výslovně svůj nesouhlas odvolá nebo od požadavku na konání jednání upustí. Nesouhlas s rozhodnutím bez jednání tedy přetrvává a nelze jej překonat níže popsanou fikcí souhlasu. Naopak, souhlas s rozhodnutím bez jednání má účinky jen do rozhodnutí soudu o věci samé; pokud Nejvyšší správní soud později toto rozhodnutí zruší, původně udělený nebo získaný souhlas již neplatí a soud musí účastníky řízení znovu vyzvat (k tomu blíže Soudní řád správní, Komentář, L. Potěšil, V. Šimíček a spol., Leges 2014, s. 446).

Pokud soud rozhodne o věci samé bez jednání, poruší tím právo účastníka řízení na spravedlivý proces a zatíží řízení vadou, pro kterou nezbývá, než napadené rozhodnutí soudu zrušit a vrátit k dalšímu řízení.

Vzhledem k charakteru pochybení městského soudu se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat ostatními kasačními námitkami, neboť jejich hodnocení by bylo předčasné.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 20. října 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu